

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 76/769/EGK tanácsi irányelvnek a bizonyos higanytartalmú mérőeszközök forgalomba hozatalát érintő korlátozások tekintetében történő módosításáról”

COM(2006) 69 final – 2004/0018 (COD)

(2006/C 318/20)

2006. március 8-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2006. július 11-én elfogadta. (Előadó: Giacomina CASSINA.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. szeptember 13–14-én tartott 429. plenáris ülésén (a szeptember 13-i ülésnapon) 181 szavazattal 5 ellenében, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 A 2. és 3. pontban felhozott érvek alapján az EGSZB

- a) támogatja az Európai Bizottság javaslatát és a jogalap megválasztását (a Szerződés 95. cikke), valamint egyetért a stratégia azon célkitűzésével, hogy el kell érni a 2.2. pontban említett mérőeszközök esetében a higany használatának teljes mellőzését,
- b) úgy véli, hogy a vizsgált javaslat összhangban van a környezetvédelemre és a közegészségügyre vonatkozó egyéb közösségi jogszabályokkal és szakpolitikákkal,
- c) kívánatosnak tartja, hogy felgyorsuljon a higanymentes, alternatív termékekkel való kiváltás (esetleges ösztönzők révén, valamint tájékoztató és figyelemfelhívó kampányokkal, megakadályozandó, hogy hosszú ideig maradjanak még használatban higanyt tartalmazó, tehát potenciálisan veszélyes eszközök), és hogy figyelembe vegyék a más eszközökkel való kiváltás következményeként a fogyasztókra háruló anyagi terhet is,
- d) kéri, hogy kerüljenek megjelölésre a szelektív hulladékgyűjtés módozatai, és e termékek értékesítői gondoskodjanak a leadott készülékek összegyűjtéséről (ahogyan ez más területen az elektromos és az elektronikus készülékek esetében történik),
- e) kéri, hogy az Európai Bizottság pontosítsa: mely garanciák léteznek arra vonatkozóan, hogy az irányelv hatálya alól kizárt ágazatok (szakmai és ipari területek) kötelesek legyenek azzal a célkitűzéssel összhangban tevékenykedni, mely szerint elkerülendő a higany környezetbe jutása,
- f) felszólítja a közösségi és a tagállami hatóságokat, hogy gondosan vizsgálják felül, vajon az importált termékek megfelelnek-e az EU-szabályozásnak.

2. Előzmények és a javaslat háttere

2.1 A vizsgált irányelvjavaslat a „Közösségi higanystratégia”⁽¹⁾ című 2005. január 28-i közleményben megfogalmazott elveket követi. Ez a stratégia abból az immáron globális szinten beigazolódott megfontolásból indul ki, hogy a higany káros, és súlyos veszélyt jelent az emberekre, az ökoszisztémákra és a vadon élő állatokra, és egy sor, az emberi egészség és a környezet védelmére irányuló beavatkozást javasol. Mindennek kiindulópontjaként mellőzendő a higany alkalmazása valamennyi olyan tevékenység esetében, ahol a higany alternatív anyagokkal vagy termékekkel való kiváltása már jelenleg is lehetséges, hogy ily módon elkerülhetők legyenek az idegrendszerre, az immunrendszerre és a szaporítószervekre jelenleg kimutatható káros hatások.

2.2 Ebben a keretben az Európai Bizottság az általános stratégia végrehajtásának lépéseként javasolja a 76/769/EGK irányelv módosítását⁽²⁾. E módosítás a következő higanytartalmú eszközök forgalmazásának tilalmát tartalmazza:

- a) a testhőmérséklet mérésére szolgáló hőmérők;
- b) egyéb, a nagyközönség számára való értékesítésre szánt mérőeszközök (például a nyomásmérő műszerek, a barométerek, a vérnyomásmérők, stb.).

2.3 Az egyes tagállamokban már érvényben lévő tilalmak és/vagy korlátozások, valamint az összegyűlt tapasztalatok alapján ki lehet azonban zárni a tudományos és ipari területen használt eszközök és készülékek alkalmazásának megtiltását, mivel ezen eszközök száma viszonylag korlátozott, és kezelésük rendkívül professzionális környezetben történik, amely egyébként is a munkahelyi biztonságra és a veszélyes hulladékok kezelésére vonatkozó, vagy a REACH alkalmazási körébe tartozó jogszabályok és ellenőrzési eljárások hatálya alá tartozik.

⁽¹⁾ COM (2005) 20 final.

⁽²⁾ A 76/769 EGK irányelv I. mellékletében egy specifikus 19/A. pont beillesztése révén.

3. Általános megjegyzések

3.1 Noha egyes tagállamokban már meg is kezdődött a higany fokozatos kivonása és alternatív termékekkel való kiváltása, becslések szerint ^(?) Európában még jelenleg is évente körülbelül 33 tonna higanyt használnak mérő- és ellenőrzőberendezések gyártására, amelyből körülbelül 25-30 tonna hőmérők formájában kerül a piacra.

3.2 Következésképpen a higany és mérgezőbb származékai jelen vannak a háztartási hulladékáramban, mivel a hőmérőket és az egyéb mérőeszközöket általában a háztartási szemétket dobják, ha már nem használják őket, vagy ha tönkrementek. A hulladéklerakókba való szállítás vagy az ártalmatlanítás nem megfelelő formái miatt előfordul, hogy a higanymaradványok a szennyvízbe szűrődnek, és ily módon a környezetbe kerülnek. Következésképp a higany jelenléte kimutatható az élelmiszerekben; ez különös veszélyt jelent a vízi táplálékláncre, ami különösen a halakat és puhatestűeket fogyasztókat (főként a Földközi-tenger mentén élőket) sodorja veszélybe.

3.3 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy már léteznek és forgalomban vannak olyan eszközök, amelyek ugyanazt a funkciót látják el, mint az irányelvjavaslatban felsorolt mérőeszközök, azonban a higanyt kiváltó anyagokat tartalmazzák. A kiváltás tehát azonnal és – úgy tűnik – többletköltségek nélkül megtörténhet (ld. mindenesetre a 4.1. pont b), c) és e) alpontjait). A hatásvizsgálat azonban egyáltalán nem utal a kiváltás következményeképpen a fogyasztókra nehezedő terhekre, míg az EGSZB kéri, hogy számszerűsítsék e költségeket, és az irányelv végrehajtási mechanizmusát egészítsék ki támogatási intézkedésekkel.

3.4 Az EGSZB meggyőződéssel támogatja az Európai Bizottság célkitűzését, amely a javaslatban szereplő, higanyt tartalmazó eszközök forgalmazásának tilalmára irányul. Nincs szükség ugyanis a higany veszélyességének és nehezen lebontható voltának igazolására; a higanyt tartalmazó eszközökre vonatkozó tilalom hozzájárul a magas szintű környezet- és egészségvédelem eléréséhez, ahogyan az intézkedés jogalapja (a Szerződés 95. cikke) is mutatja, amelyet az EGSZB teljes mértékben helyesnek és megfelelőnek ítél.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB mindenesetre megjegyzi, hogy

Brüsszel, 2006. szeptember 13.

- a) a szakmai vagy ipari környezetben használt higanytartalmú eszközök kizárását azon bizonyosságnak kellene garantálnia, hogy – használatból való kivonásuk után – ezen eszközök ártalmatlanítása vagy újrafelhasználása során a higany nem jut a környezetbe, és elkerülhetők a kapcsolódó kockázatok a környezetre és az emberi egészségre; fontos, hogy megfelelő ellenőrzések, valamint képzési és tanácsadási támogatás álljon rendelkezésre, különösen a kézműipari vagy kisméretű aranyműves üzemekben, ahol a higanyt még manapság is széles körben használják bizonyos munkafolyamatok során,
- b) úgy tűnik, hogy sem a hatásvizsgálat, sem a javaslat nem foglalkozik kellő mértékben a jelenleg még használatban lévő higanytartalmú eszközöknek a kommunális hulladékba jutásával: hasznos lenne felhívni a tagállamok figyelmét egy (a használt személyautók forgalomból való kivonását elősegítő rendszerhez hasonló) ösztönzőrendszer elfogadásának szükségességére, illetve hasznosságára, annak érdekében, hogy az ezen irányelv tárgyát képező eszközök kiváltása a lehető leggyorsabban végbemenjen,
- c) a még forgalomban lévő higanytartalmú eszközök kivonása ösztönözhető pénzügyi támogatási intézkedésekkel, azonban főként megfelelő, a felhasználókra irányuló tájékoztató kampányokkal, amelyek tudatosabbá és felelősebbé teszik őket a fennálló kockázattal szemben, egyben felszólítják őket: ne hagyják, hogy a higany a kommunális hulladékba jusson, illetve még kevésbé engedjék, hogy a gyermekek hozzáférjenek a higanyhoz; a kiváltás meggyorsítása érdekében a fogyasztókat mindenesetre megfelelően ösztönözni kell,
- d) a tárgyi eszközök forgalomból való kivonása történhetne a tárgyalta irányelvjavaslat tárgyát képező eszközök értékesítői által szervezett szelektív hulladékgyűjtés révén, az elektromos és elektronikus készülékekre vonatkozó irányelvben meghatározottak mintájára,
- e) különös figyelmet kell szentelni az importtermékek megfelelőségének annak érdekében, hogy az európai szintű korlátozó jogszabályokból eredő kedvező hatásokat ne sodorják veszélybe a higany nem megfelelő használatából eredő kockázatokat figyelmen kívül hagyó harmadik országok által gyártott termékek.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

^(?) Az Európai Bizottságnál rendelkezésre álló információk alapján.